

ศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในตามแนวโคโซ (COSO) กับประสิทธิภาพ
การทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย
จังหวัดอุดรดิตรดิตต์

A STUDY OF THE INTERNAL CONTROL CONCEPT OF COSO WITH PERFORMANCE IN
ACCOUNTING AND FINANCE AREAS
OF PROVINCIAL ELECTRICITY AUTHORITY
BRANCH PHICHAI. UTTARADIT PROVINCE.

นุจรี กลั่นตอน

บัญชีมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในของโคโซ (COSO) ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตรดิตต์ (2) ศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานด้านการบัญชีและการเงิน (3) ศึกษาประสิทธิภาพการทำงานด้านการเงินและบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตรดิตต์ (4) ศึกษาปัญหาและผลกระทบของการทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตรดิตต์ (5) ศึกษาข้อเสนอแนะการทำงานด้านการบัญชีและการเงินการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตรดิตต์โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์จากพนักงานผู้ปฏิบัติงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตรดิตต์ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยข้อมูลปฐมภูมิที่ใช้ในการศึกษาให้ทราบถึง การปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตรดิตต์ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิเป็นการศึกษารวบรวมจากเอกสาร หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และศึกษาวิธีการปฏิบัติงาน ระเบียบ คำสั่งของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตรดิตต์

จากผลการศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในของโคโซ (COSO) กับประสิทธิภาพการทำงานด้านการเงินและบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย ที่ใช้ปฏิบัติอยู่ อันได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและการประเมินผล รวมถึงวิธีการปฏิบัติงานที่ทางด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย โดยได้จัดวางระบบให้สอดคล้องกับการควบคุมภายในที่ดีดังต่อไปนี้:-

สภาพแวดล้อมการควบคุม ได้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องเช่นในเรื่องปรัชญาและลักษณะการทำงานของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารและการปฏิบัติงาน โครงสร้างของหน่วยงาน การกำหนดอำนาจหน้าที่

ความรับผิดชอบ รวมถึงนโยบายการบริหารและพัฒนาด้านบุคลากร การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยนั้นได้มีระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง แนวปฏิบัติหรือคู่มือการปฏิบัติงานระบุไว้เพื่อให้พนักงานนั้นสามารถปฏิบัติตามได้

การประเมินความเสี่ยง ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงานและระดับกิจกรรม กระบวนการประเมินความเสี่ยงโดยการระบุปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยงเพื่อใช้ในการพิจารณาในการตัดสินใจ รวมทั้งมีการบริหารความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ในส่วนของการจัดสรรทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดนั้นทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย มีการจัดทำแต่ต้องปรับปรุงในส่วนของอาคารสถานที่ที่อยู่ในช่วงระหว่างการอนุมัติการก่อสร้าง

กิจกรรมการควบคุม มีกิจกรรมการควบคุมโดยมีนโยบายและวิธีปฏิบัติงาน การกระจายอำนาจความรับผิดชอบและแบ่งแยกหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การสอบทานการดำเนินงาน การควบคุมสารสนเทศและประมวผล การควบคุมทรัพย์สินที่มีตัวตนและเอกสารหลักฐาน และการกำหนดดัชนีผลการดำเนินงาน ต้องปรับปรุงในส่วนของแจ้งให้เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบอย่างทั่วถึง เพื่อจะทำให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัวและได้รับความร่วมมือ และในส่วนของระบบการควบคุมทรัพย์สินประเภทเงินสด วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องใช้สำนักงานและมีสถานที่ในการเก็บรักษาสินทรัพย์ยังไม่ปลอดภัยและเหมาะสมเท่าที่ควร เพราะสถานที่ไม่เพียงพอในการจัดเก็บเพราะสถานที่อยู่ระหว่างการอนุมัติก่อสร้างใหม่

สารสนเทศและการสื่อสาร การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยให้มีระบบสารสนเทศในการจัดระบบสารสนเทศในหน่วยงานสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม การจัดระบบการเข้าถึงและเรียกใช้ข้อมูลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยมีระบบรักษาความปลอดภัยที่โดยพนักงานแต่ละคนมีรหัสผ่านประจำตัว และมีการจัดระบบการรวบรวมสารสนเทศภายในหน่วยงานให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

การติดตามและประเมินผล ทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยได้มีการจัดระบบการติดตามผลระหว่าง การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีการรายงานผลการดำเนินการให้ผู้บริหารทราบเป็นระยะ ๆ กระบวนการหรือวิธีการติดตามผลนั้นมีการกำหนดอย่างเป็นระบบ เป็นที่ยอมรับภายในหน่วยงาน เช่น การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ

ในส่วนประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยนั้น มีการจัดการเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ต้นทุน และเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน มีดังต่อไปนี้:-

ด้านการเก็บรักษาเงินโดยทั่วไป มีการตั้งคณะกรรมการรักษาเงินที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างถูกต้อง มีการจัดทำรายงานการเก็บรักษาเงิน มีผู้นิรภัยเก็บรักษาที่ปลอดภัย ผู้ที่เก็บรักษาเงินสดกับผู้ทำบัญชีเป็นคนละคนกัน มีผู้ตรวจสอบภายในหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทำการตรวจนับเงินสดโดยไม่บอกล่วงหน้า

ด้านการรับเงิน ซึ่งทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยจะมีการควบคุมการออกใบเสร็จโดยใช้ใบเสร็จรับเงินที่ละเล่มโดยแต่ละเล่มจะมีเลขลำดับเล่มที่ และฉบับที่พิมพ์ไว้ล่วงหน้าเวลาที่มีการรับเงินทุกครั้งจะมีการออกใบเสร็จรับเงินทันที ถ้าใบเสร็จรับเงินที่ยังไม่ได้ใช้จะมีการเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย และมีการทำทะเบียนคุมเพื่อให้ทราบจำนวนที่คงเหลืออยู่ในมือทั้งหมด

ด้านการจ่ายเงิน ระบบด้านการจ่ายเงินมีระบบการควบคุมที่มีระเบียบข้อบังคับในการเบิกจ่ายเงินไว้อย่างชัดเจน เพราะทางการไฟฟ้าจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับเอกสารใบสำคัญประกอบการจ่ายเงินทุกฉบับเพื่อความครบถ้วนและถูกต้องของข้อมูลทางการเงิน

ด้านเงินฝากธนาคาร การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยมีการควบคุมให้เป็นไปตามกฎระเบียบ โดยที่ทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยจะกำหนดธนาคารที่ได้รับอนุมัติให้ฝากเงินได้ตามระเบียบ หรือกฎหมายที่กำหนดไว้ มีการกำหนดผู้มีอำนาจในการลงนามสั่งจ่ายได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้องมีการกำหนดระเบียบปฏิบัติที่แจ้ง แต่ผู้ที่มีหน้าที่พิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคารจะทำหน้าที่ ลงนามในเช็ค ลงรายการในสมุดเงินสด และเก็บรักษาและรับจ่ายเงินสด

ด้านเงินฝากคลัง มีการแต่งตั้งกรรมการเพื่อการฝากหรือถอนเงินจากคลัง มีการเก็บรักษาสมุดคู่ฝากใบนำส่ง และฎีกาเงินนอกงบประมาณไว้เรียบร้อย สำหรับการพิสูจน์ยอดเงินฝากคลังจะจัดทำอย่างน้อยเดือนละครั้ง โดยมีผู้ตรวจสอบภายในตรวจสอบผลการพิสูจน์ยอดเงินฝากทุกครั้ง แต่สิ่งที่ทางเงินไม่ได้นำผลการพิสูจน์ยอดเงินฝากคลังเสนอผู้บังคับบัญชาทุกครั้งจะเป็นการเสนอเพียงบางครั้งที่เท่านั้น

ด้านเงินยืมทดลอง ได้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้กำหนด โดยที่เงินยืมทดลองที่เกินกำหนดจะมีการเร่งรัดให้ส่งคืนตามระเบียบ และจะไม่อนุมัติให้ยืมเงินทดลองใหม่ หากยังไม่ส่งใช้เงินยืมทดลองรายเก่าเมื่อได้รับคืนเงินยืมทดลองจะมีการออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งเพื่อใช้เป็นหลักฐาน

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาดังกล่าวทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยได้ตระหนักถึงคุณค่าของจรรยาบรรณ รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการทดสอบความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของพนักงานให้เหมาะสม มีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และในส่วนของงานการเก็บรักษาเงินทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย ควรจัดสถานที่ในการจัดเก็บให้เหมาะสม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่จะทำให้ระบบการควบคุมภายในของทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติงาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพและรัดกุมเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในของ COSO อันเป็นบรรทัดฐานของระบบการควบคุมภายในที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในของ COSO

อันได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล ทราบถึงประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค คือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ รวมถึงการทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการเสนอแนะการทำงานด้านการบัญชีและการเงินอันจะนำไปสู่แนวทางปฏิบัติด้านการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและรูปแบบการปฏิบัติงานภายในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จะส่งผลให้การปฏิบัติงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีประสิทธิภาพ รวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในของโคโซ (COSO) ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงินการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
4. เพื่อศึกษาปัญหาและผลกระทบของการทำงานด้านการบัญชีและการเงินการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
5. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการทำงานด้านการบัญชีและการเงินการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาระบบการควบคุมภายในของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยที่ใช้ปฏิบัติอยู่ กับระบบการควบคุมภายในตามแนวคิดของโคโซ (COSO) ในแต่ละองค์ประกอบ อันได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล รวมถึงประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงินการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิดด้านการควบคุมภายในของโคโซ (COSO) ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขา พิษณุ จังหวัดอุตรดิตถ์
3. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขา พิษณุ จังหวัดอุตรดิตถ์
4. ทำให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบการทำงานด้านการบัญชีและการเงินการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สาขาพิษณุ จังหวัดอุตรดิตถ์
5. ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการทำงานด้านการบัญชีและการเงินการไฟฟ้าส่วน ภูมิภาคสาขาพิษณุ จังหวัดอุตรดิตถ์

แนวคิด ทฤษฎี

ในการศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในตามแนวโคโซ (COSO) และประสิทธิภาพการทำงานด้าน การบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิษณุ จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้ศึกษาได้ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องตามหัวข้อดังต่อไปนี้:-

1. แม่บทของการควบคุมภายในตามแนว COSO
2. คำจำกัดความของการควบคุมภายใน
3. องค์ประกอบของการควบคุมภายใน
4. วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน
5. การควบคุมภายในด้านการบัญชีและการเงิน
6. ความแตกต่างระหว่างการควบคุมทางการบริหารและการควบคุมด้านการบัญชี
7. ประวัติและความเป็นมาการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นพวรรณ พุติตระกูล (2544) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดด้านการควบคุมภายในของ COSO และระบบการควบคุมภายในของธนาคารออมสิน
2. กาญจนา ทารินทร์ (2546) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการประเมินประสิทธิภาพการควบคุม ภายในตามมาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 400 กับมาตรฐาน COSO
3. ชุติกาญจน์ ไชยเมืองดี (2548) ได้ศึกษาระบบการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในตามแนวความคิดของโคโซ (COSO) และประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ดังนั้นวิธีการเก็บข้อมูล จึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. เก็บข้อมูลโดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์จากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แนวคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล เพื่อทราบถึงการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและการเงิน
2. ทำการศึกษารวบรวมจากเอกสาร หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และศึกษาวิธีการปฏิบัติงาน ระเบียบ คำสั่งของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ซึ่งผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ปฏิบัติงานจริงตามที่ได้มีการจัดเตรียมไว้มาทำการวิเคราะห์และประเมินประสิทธิภาพของการควบคุมภายในตามแนวโคโซ (COSO) กับการทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ทำความเข้าใจถึงโครงสร้างของระบบการควบคุมภายในของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย และประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงิน
2. เปรียบเทียบโครงสร้างระบบการควบคุมภายในและขั้นตอนการปฏิบัติงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยกับแนวคิดด้านการควบคุมภายในของโคโซ (COSO) โดยเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาหัวข้อดังกล่าวนี้ จะใช้ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน (เดือนมกราคม-เมษายน 2553)

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในของโคโซ (COSO) กับประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ใช้ปฏิบัติอยู่ อันได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและการประเมินผล รวมถึงวิธีการปฏิบัติงานที่ทางด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย โดยได้จัดวางระบบให้สอดคล้องกับการควบคุมภายในที่ดีดังต่อไปนี้

สภาพแวดล้อมการควบคุม ได้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องเช่นในเรื่องปรัชญาและลักษณะการทำงานของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารและการปฏิบัติงาน โครงสร้างของหน่วยงาน การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึงนโยบายการบริหารและพัฒนาด้านบุคลากร การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยนั้นได้มีระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง แนวปฏิบัติหรือคู่มือการปฏิบัติงานระบุไว้เพื่อให้พนักงานนั้นสามารถปฏิบัติตามได้

การประเมินความเสี่ยงของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงานและระดับกิจกรรม กระบวนการประเมินความเสี่ยงโดยการระบุปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยงเพื่อใช้ในการพิจารณาในการตัดสินใจ รวมทั้งมีการบริหารความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ในส่วนของการจัดสรรทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดนั้นทางกรไฟฟ้ามีการจัดทำแต่ต้องปรับปรุงในส่วนอาคารสถานที่ที่อยู่ในช่วงระหว่างการก่อสร้าง

กิจกรรมการควบคุมทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย มีกิจกรรมการควบคุมโดยมีนโยบายและวิธีปฏิบัติงาน การกระจายอำนาจความรับผิดชอบและแบ่งแยกหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การสอบทานการดำเนินงาน การควบคุมสารสนเทศและประมวผล การควบคุมทรัพย์สินที่มีตัวตนและเอกสารหลักฐาน และการกำหนดดัชนีผลการดำเนินงาน แต่ในเรื่องของต้องปรับปรุงในส่วนของแจ้งให้เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบอย่างทั่วถึง เพื่อจะทำให้การปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมการควบคุมมีความคล่องตัว และในส่วนของระบบการควบคุมทรัพย์สินประเภทเงินสด วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องใช้สำนักงานและมีสถานที่ในการเก็บรักษาสินทรัพย์ยังไม่ปลอดภัยและเหมาะสมเท่าที่ควร เพราะสถานที่ไม่เพียงพอในการจัดเก็บเพราะสถานที่อยู่ระหว่างการการอนุมัติการก่อสร้างใหม่ต้องปรับปรุงการกำหนดวิธีการควบคุมกระบวนการประมวผลการทำงานให้มีความเหมาะสมและเป็นระบบมากยิ่งขึ้นเนื่องจากการไฟฟ้าใช้ระบบการทำงานของระบบ sap เข้ามาประมวผลซึ่งต้องมีการพัฒนาระบบให้ทำงานอย่างต่อเนื่องซึ่งปัญหาที่ตรวจพบ คือระบบขัดข้องตลอดเวลาซึ่งทำให้การทำงานล่าช้า และควรมีการจัดหาและพัฒนาระบบงานอย่างเหมาะสม

สารสนเทศและการสื่อสาร การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย ให้มีระบบสารสนเทศในการจัดระบบสารสนเทศในหน่วยงานสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม การจัดระบบการเข้าถึงและเรียกใช้ข้อมูลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย มีระบบรักษาความปลอดภัยที่โดยพนักงานแต่ละคนมีรหัสผ่านประจำตัว และมีการจัดระบบการรวบรวมสารสนเทศภายในหน่วยงานให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

การติดตามและประเมินผล ทางกรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย ได้มีการจัดระบบการติดตามผล ระหว่างการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีการรายงานผลการดำเนินการให้ผู้บริหารทราบเป็นระยะ ๆ กระบวนการหรือวิธีการติดตามผลนั้นมีการกำหนดอย่างเป็นระบบ เป็นที่ยอมรับภายในหน่วยงาน เช่น การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ในส่วนประสิทธิภาพการทำงานด้านการเงินและบัญชีของกรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย นั้น มีการจัดการเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ต้นทุน และเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน มีดังต่อไปนี้

ด้านการเก็บรักษาเงินโดยทั่วไป มีการตั้งคณะกรรมการรักษาเงินที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างถูกต้อง มีการจัดทำรายงานการเก็บรักษาเงิน ผู้ที่เก็บรักษาเงินสัดกับผู้ทำบัญชีเป็นคนละคนกัน มีผู้ตรวจสอบภายในหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทำการตรวจนับเงินสดโดยไม่บอกล่วงหน้า ปรับปรุงในส่วนของสถานที่สำหรับเก็บเงินยังไม่ปลอดภัย

ด้านการรับเงิน กรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้ความสำคัญกับระบบด้านการรับเงินซึ่งทางกรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จะมีการควบคุมการออกใบเสร็จโดยใช้ใบเสร็จรับเงินที่ละเล่มโดยแต่ละเล่มจะมีเลขลำดับเล่มที่ และฉบับที่พิมพ์ไว้ล่วงหน้าเวลาที่มีการรับเงินทุกครั้งจะมีการออกใบเสร็จรับเงินทันทีเมื่อผู้ใช้ไฟนำเงินมาชำระที่กรไฟฟ้า ถ้าใบเสร็จรับเงินที่ยังไม่ได้ใช้จะมีการเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย และมีการทำทะเบียนคุมเพื่อให้ทราบจำนวนที่คงเหลืออยู่ในมือทั้งหมด และมีการแบ่งแยกหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการรับเงินจากหน้าที่ส่วนอื่น ๆ ในการปฏิบัติงาน

ด้านการจ่ายเงิน ระบบด้านการจ่ายเงินมีระบบการควบคุมที่มีระเบียบข้อบังคับในการเบิกจ่ายเงินไว้ อย่างชัดเจน เพราะทางกรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับเอกสารใบสำคัญประกอบการจ่ายเงินทุกฉบับเพื่อความครบถ้วนและถูกต้องของข้อมูลทางกรบัญชี มีการตรวจสอบหลักฐานและเอกสารทุกครั้งว่าถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดไว้ มีการแบ่งแยกหน้าที่ในการรับผิดชอบในส่วนของการจ่ายเงินไว้ อย่างชัดเจน เช่น ผู้เขียนเช็คเป็นคนละคนกับผู้อนุมัติใบสำคัญจ่าย มีการกำหนดให้มีผู้มีอำนาจลงนามในเช็คที่ส่งจ่ายมากกว่าหนึ่งคน แต่สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือทางกรไฟฟ้าไม่มีหนังสือมอบฉันทะของผู้มีสิทธิรับเงินในกรณีที่มีการจ่ายเงินให้แก่ผู้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่และผู้ไม่มีสิทธิรับเงินเพื่อเป็นการควบคุมภายในที่ดี

ด้านการเงินและบัญชีในด้านเงินฝากธนาคารของกรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิษฐ์ มีการควบคุมให้เป็นไปตามกฎระเบียบ โดยที่ทางกรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จะกำหนดธนาคารที่ได้รับอนุมัติให้ฝากเงินได้ตามระเบียบ หรือกฎหมายที่กำหนดไว้ มีการกำหนดผู้มีอำนาจในการลงนามส่งจ่ายได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้องมีการกำหนดระเบียบปฏิบัติที่แจ้ง แต่ผู้ที่มีหน้าที่พิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคารจะทำหน้าที่ลงนามในเช็ค ลงรายการในสมุดเงินสด และเก็บรักษาและรับจ่ายเงินสด

ด้านเงินฝากคลังของกรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จะมีการแต่งตั้งกรรมการเพื่อการฝากหรือถอนเงินจากคลัง มีการเก็บรักษาสมุดคู่ฝากใบนำส่ง และฎีกาเงินนอกงบประมาณไว้เรียบร้อย สำหรับการพิสูจน์ยอดเงินฝากคลังจะจัดทำอย่างน้อยเดือนละครั้งโดยมีผู้ตรวจสอบภายในตรวจสอบผลการพิสูจน์ยอดเงินฝากทุก ครั้ง แต่สิ่งที่ทางกรไฟฟ้าไม่ได้นำผลการพิสูจน์ยอดเงินฝากคลังเสนอผู้บังคับบัญชาทุกครั้งจะเป็นการเสนอเพียง บางครั้งเท่านั้น เพราะทางกรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย เชื่อว่าผู้ตรวจสอบภายในได้ตรวจสอบผลการพิสูจน์ยอดเงินฝากทุกครั้ง

ด้านการเงินและบัญชีในด้านเงินยืมทดลองของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มีระบบการควบคุมภายในที่ดี เพราะได้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้กำหนด โดยที่เงินยืมทดลองที่เกินกำหนดจะมีการเร่งรัดให้ส่งคืนตามระเบียบ และจะไม่อนุมัติให้ยืมเงินทดลองใหม่ หากยังไม่ส่งใช้เงินยืมทดลองรายเก่า เมื่อได้รับคืนเงินยืมทดลองจะมีการออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งเพื่อใช้เป็นหลักฐาน หรือใบรับใบสำคัญและบันทึกการรับคืนในสัญญาการยืมเงินทดลองมีการเก็บรักษาสัญญาการยืมเงินทดลองที่ยังไม่ได้ส่งใช้ไว้อย่างเป็นระเบียบในที่ปลอดภัย มีการอนุมัติโดยผู้มีอำนาจตามระเบียบ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในตามแนวโคโซ (COSO) กับประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ในแต่ละองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของการควบคุม กระประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม และการติดตามผล รวมถึงประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงิน พบว่ามีข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้

1. การส่งเสริมให้บุคลากรในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย ได้ตระหนักถึงคุณค่าของจรรยาบรรณ และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง เนื่องจากบุคลากรไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและการมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานในองค์กร ควรมีการจัดการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และมีประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องให้พนักงานได้ตระหนักถึงคุณค่าของจรรยาบรรณ ซึ่งส่งผลให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย มีสภาพแวดล้อมการควบคุมภายในที่ดี

2. การทดสอบความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานของพนักงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในปัจจุบัน เพราะพนักงานบางคนอาจไม่มีความรู้ความสามารถหรือความชำนาญ ความเข้าใจเพียงพอในระบบงานที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ จึงควรมีการจัดการทดสอบความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นของพนักงาน เพื่อเป็นแนวทางในการหาวิธีการเพิ่มความรู้ ความชำนาญให้กับพนักงาน หรือจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญงานมาปฏิบัติงานในตำแหน่งงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง

3. กิจกรรมการควบคุมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย นั้นในส่วนของการเก็บรักษาเงินนั้นทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย ควรจัดสถานที่ในการจัดเก็บให้เหมาะสม เพราะที่ผ่านห้องปฏิบัติงานซึ่งมีบุคคลทั้งภายในและภายนอกที่เข้ามาติดต่องานซึ่งทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัยต้องมีกิจกรรมการควบคุมในเรื่องความปลอดภัยในการเก็บรักษาเงินให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โดยการแบ่งแยกสถานที่ในการจัดเก็บเงินแยกต่างหากจากห้องปฏิบัติงานและห้องเก็บรักษาเงินต้องมีเจ้าหน้าที่ในดูแลรักษาจากการแต่งตั้งจากคณะกรรมการหรือผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

ในการศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในตามแนวโคโซ (COSO) กับประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ดังนั้นครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษาแนวคิดด้านการควบคุมภายในตามแนวโคโซ (COSO) กับประสิทธิภาพการทำงานด้านการบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ที่อยู่นอกเหนือจากจังหวัดอุตรดิตถ์ หรือในเขตภาคเหนือตอนบนหรือตอนล่าง

บรรณานุกรม

- กาญจนา ทารินทร์. **แนวทางการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในตามมาตรฐานการสอบ บัญชี รหัส 400 กับมาตรฐาน COSO.**การค้นคว้าอิสระ.บช.ม.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- จันทนา สาขากรและคณะ. **การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน.**กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัด พีอีเอ็นเพลส,2550.
- เจษฎา ชะอุ่มพันธ์. **การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเก็บภาษีบำรุงท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี.**การศึกษาค้นคว้าอิสระ.รป.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- ชุลีกาญจน์ ไชยเมืองดี. **การศึกษาระบบการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.**การค้นคว้าอิสระ.บช.ม.เชียงใหม่:มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.
- นพวรรณ พุติตระกูล. **ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดด้านการควบคุมภายในของ COSO และระบบการควบคุมภายในของธนาคารออมสิน.**การค้นคว้าอิสระ.บช.ม.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- วงเดือน จงไพบูรณ์. **ตัวแปรเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.**วิทยานิพนธ์.กศ.ม.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.
- อรดี สุทธิศรี. **ประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร.**การศึกษาค้นคว้าอิสระ.รป.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **แนวทางการตรวจสอบภายใน.**กรุงเทพฯ:บริษัท อดัมเบส จำกัด,2548.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **คู่มือระบบการควบคุมภายใน.**กรุงเทพฯ:บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด,2539.
- อมรเทพ ขอสุนเนิน. **ความคิดเห็นของพนักงานบัญชีที่มีต่อความสำคัญกับระบบการควบคุมภายในทางการบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในเขตจังหวัดนครราชสีมา.**บธ.ม.นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.